

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

В. С. Лесюк

Аспірант кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій;

vladlesiukua@gmail.com

Полтавський державний аграрний університет

Вступ. Виробництво продукції тваринництва є важливою частиною аграрного сектору національної економіки України, для адекватного функціонування якого потрібно проводити регулярну оцінку його економічної ефективності. Оцінка економічної ефективності включає в себе аналіз різних фінансових показників, серед яких можна виділити пов'язані між собою основні показники: собівартість, прибуток та рівень рентабельності.

Метою дослідження є проведення оцінки та аналізу основних показників економічної ефективності виробництва продукції тваринництва. Особливу роль в оцінці відіграє показник рівня рентабельності. Він є важливим для розуміння економічної віддачі витрачених ресурсів у виробництво продукції.

Методика. Здійснено оцінку ключових фінансових показників виробництва продукції тваринництва, таких як собівартість та прибуток для визначення рівня рентабельності. Отримані дані проаналізовано для формулювання висновку про значення рівня рентабельності як головного показника економічної ефективності у виробництві продукції тваринництва.

Результати. Варто погодитись з Барберо Х. та Зофію Х. Л., що аналіз собівартості, прибутку та рентабельності дозволяє порівняти економічну ефективність [2].

Собівартість допомагає зрозуміти наскільки ефективно використовуються ресурси аграрних підприємств, що критично важливо, адже чим нижча собівартість при збереженні тієї ж якості та кількості виробленої продукції, тим вища економічна ефективність. Тому проведемо аналіз собівартості виробництва продукції тваринництва аграрними підприємствами (табл. 1).

1. Собівартість виробництва продукції тваринництва аграрними підприємствами України, млн грн [2]

Продукція	Роки					Абсолютне відхилення 2020 р. від 2016 р.
	2016	2017	2018	2019	2020	
Велика рогата худоба на м'ясо	4816	6953	5735	6940	6511	1695
Свині на м'ясо	10915	13444	15225	15251	16546	5631
Птиця свійська на м'ясо	8568	11493	11808	12803	12772	4204
Молоко сире всіх видів	11589	15139	17046	17338	19331	7742
Яйця птиці свійської в шкаралупі свіжі (без яєць на інкубацію)	7846	9069	12225	13179	12418	4572

Станом на 2020 р. найбільшу собівартість мало виробництво молока сирого всіх видів (19331 млн грн), а найменшу – виробництво великої рогатої худоби на м'ясо (6511 млн грн). Водночас, протягом проаналізованого періоду 2016-2020 років, найбільше собівартість зросла в молока сирого всіх видів на 7742 млн грн.

Не менш важливим показником є прибуток. Високий прибуток свідчить про те, що аграрні підприємства ефективно використовують свої ресурси та успішно конкурують на ринку. Прибуток відображає не лише успіх господарювання, але також є фундаментом для майбутнього росту та стабільності аграрних підприємств. З огляду на це, здійснимо аналіз прибутку від реалізації продукції тваринництва аграрними підприємствами України (табл. 2).

2. Прибуток від реалізації продукції тваринництва аграрними підприємствами України, млн грн [2]

Продукція	Роки					Абсолютне відхилення 2020 р. від 2016 р.
	2016	2017	2018	2019	2020	
Велика рогата худоба на м'ясо	-1194	236	-1015	-1881	-1576	-382
Свині на м'ясо	-491	471	1050	717	430	921
Птиця свійська на м'ясо	428	805	673	-474	-26	-454
Молоко сире всіх видів	2109	4072	2744	3572	3943	1834
Яйця птиці свійської в шкаралупі свіжі (без яєць на інкубацію)	39	-816	660	-3097	-2384	-2423

Протягом 2016–2020 рр. прибутковим лишалось виробництво молока сирого всіх видів. Прибуток від його виробництва зріс на 1834 млн грн за досліджуваний період. Водночас найчастіше збитковим у чотирьох з п'яти проаналізованих років було виробництво великої рогатої худоби на м'ясо, з найбільшим рівнем збитку в 2019 р. – 1881 млн грн.

Проаналізуємо рівень рентабельності виробництва продукції тваринництва аграрними підприємствами України (табл. 3).

3. Рівень рентабельності виробництва продукції тваринництва аграрними підприємствами України, % [2]

Продукція	Роки					Абсолютне відхилення 2020 р. від 2016 р., в. п.
	2016	2017	2018	2019	2020	
Велика рогата худоба на м'ясо	-24,8	3,4	-17,7	-27,1	-24,2	0,6
Свині на м'ясо	-4,5	3,5	6,9	4,7	2,6	7,1
Птиця свійська на м'ясо	5,0	7,0	5,7	-3,7	-0,2	-5,2
Молоко сире всіх видів	18,2	26,9	16,1	20,6	20,4	2,2
Яйця птиці свійської в шкаралупі свіжі (без яєць на інкубацію)	0,5	-9,0	5,4	-23,5	-19,2	-19,7

Проведена оцінка рівня рентабельності продукції тваринництва демонструє станом на 2020 р. економічно ефективно виробництво молока сирого всіх видів та свиней на м'ясо. Водночас економічно неефективним є виробництво великої рогатої худоби на м'ясо, яєць птиці свійської в шкаралупі свіжих та птиці свійської на м'ясо. Найбільший рівень рентабельності має виробництво молока сирого всіх видів – 20,4 %. Це свідчить про економічну ефективність виробництва цього виду продукції, яка є стабільною протягом проаналізованих років.

Висновок. Рівень рентабельності є одним з найважливіших показників економічної ефективності та має вирішальне значення для оцінки виробництва продукції тваринництва. Він не лише відображає фінансовий стан аграрних підприємств, але й демонструє їхні сильні та слабкі місця. Завдяки аналізу рівня рентабельності можна швидко дослідити економічну ефективність та прийняти заходи для оптимізації виробничих процесів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Barbero J., Zofío J. L. The measurement of profit, profitability, cost and revenue efficiency through data envelopment analysis: A comparison of models using BenchmarkingEconomicEfficiency.jl. *Socio-Economic Planning Sciences*. 2023. Vol. 89.
2. Держстат України. *Ukrstat.gov.ua*: вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2024).